

DOI <https://doi.org/10.32405/2308-8885-2019-3-32-35>

УДК 001.1:-027.31:373](477):[(075):7]

Лобова Ольга Володимирівна,

доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної та початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, м. Суми, Україна, olgalo11@yandex.ru

РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В ПІДРУЧНИКАХ «МИСТЕЦТВО» (1 ТА 2 КЛАСИ)

У статті розглянуто основні шляхи реалізації ідей Нової української школи в авторських підручниках інтегрованого курсу «Мистецтво» для 1 та 2 класів закладів загальної середньої освіти (Київ : Школяр, 2018, 2019). Зокрема, схарактеризовано окремі методи та форми інтеграції змісту мистецької освіти, висвітлено можливості посилення виховного та розвивального компонентів навчання, формування на уроках мистецтва мовленнєвої, інформаційної компетентностей учнів тощо. Наведено приклади конкретних завдань, які спрямовано на реалізацію ідей Нової української школи у процесі початкової мистецької освіти.

Ключові слова: реалізація ідей, Нова українська школа, початкова мистецька освіта, підручники «Мистецтво» (1 та 2 класи), зміст і навчально-методичний апарат, інтеграція, компетентності.

На теренах Нової української школи галузь початкової освіти зазнала суттєвих змін. Глибокий і конструктивний аналіз зазначеної концепції [4] та пов'язаних із нею державних документів, зроблений провідними фахівцями відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України Н. Бібік, О. Онопрієнко, О. Савченко, українськими вченими та педагогами-практиками [1; 7; 8], дозволив виявити позитиви і виправити негативні риси нової освітньої стратегії, стосовно галузі мистецької освіти зокрема.

Відповідно до чинного державного стандарту початкової освіти й типових освітніх програм для закладів загальної середньої освіти [2; 9], мета навчання мистецтва у сучасній школі перед-

бачає всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких, предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті. Реалізація поставленої мети здійснюється за трьома змістовими лініями: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва» та «комунікація через мистецтво».

Відповідно до нової парадигми навчання, у 2018–2019 рр. видано низку підручників «Мистецтво» для 1 та 2 класів, створених різними авторами й

авторськими колективами (Л. Аристова, О. Калініченко; Г. Кізілова, О. Шулько; Л. Кондратова; Н. Лемешева; О. Лобова; Л. Масол, О. Гайдамака, О. Колотило; Т. Рубля, І. Мед, Т. Щеглова та ін.). Незважаючи на спільну нормативну базу, зміст і навчально-методичний апарат кожного підручника позначений яскраво вираженими особливими, авторськими підходами до впровадження ідей зазначених державних документів. Розуміння цих підходів є важливою умовою успішної роботи вчителя за певною, представленою у кожному підручнику, дидактико-методичною системою.

Мета нашої статті – розглянути основні шляхи реалізації ідей Нової української школи в авторських підручниках «Мистецтво» для 1 і 2 класів закладів загальної середньої освіти, що вийшли у видавництві «Школяр» у 2018 і 2019 роках.

Головною особливістю цих нових навчальних книг є інтеграція, спрямованість їхнього змісту на опанування інтегрованого мистецького курсу, «досягнення цілісності сприймання світу дитиною через переживання мистецтва, відчуття дітьми єдності загальної мистецької палітри» [2, с. 4].

Цю ознаку яскраво підкреслено вже у віршованому вступі до підручника для 1 класу [3, с. 3], де в художній формі згадано різні види мистецтв, з якими зустрінуться на сторінках підручника учні (літературу, музику, образотворче мистецтво, хореографію, кіно, театр):

*Мистецтво – світ виразних слів,
музичних звуків, кольорів,
яскравих танців красота,
чарівність фільмів і вистав...
Тож просимо тебе ласкаво
в цей світ прекрасний і цікавий!*

Зміст підручників побудовано на основі систематизованого ознайомлення дітей із сутністю і видами мистецтва й особливостями різних галузей мистецької діяльності. Загальну тематичну структуру підручників за навчальними семестрами відображено в таблиці 1.

Домінуючими у змісті підручників є сфери музичного та образотворчого мистецтв, відповідно до цього передбачено висвітлення різновекторних зв'язків між ними. Підпорядкованість змісто-

Таблиця 1. Семестрово-тематична структура підручників «Мистецтво» для 1 та 2 класів

Клас	Семестр	Тематичні блоки	Кількість годин
1	I	Здрастуй, мистецтво!	16
	II	Мистецтво навколо нас	19
2	I	Світ мистецьких творів	16
	II	Чарівна мова мистецтв	19

вої побудови підручників такої логіці вивчення мистецтва можна простежити, наприклад, за назвами навчальних тем у змісті 1 семестру «Здрастуй, Мистецтво!» підручника для учнів 1 класу:

У нас урок незвичний
Що таке Мистецтво
Світ, що зветься Музика
Як сприймати мистецтво
Хто створює мистецтво
Музиканти-чаклуни
Щоби правильно співати

Сторінка-повторінка
Твої мистецькі канікули

Осінь мозаїка
Від слова – до пісні й малюнка
Мистецтво відображає
Не просто бачити, а відчувати
Мистецтво музики і руху
Мистецтво театру
Новорічні персонажі у мистецтві

Сторінки-повторінки
Твої мистецькі канікули

Як бачимо, подані теми спрямовані на ознайомлення із загальними відомостями про мистецтво, зі специфікою музичного та образотворчого, а також інших видів мистецтв: хореографічного, театрального тощо. Зміст кожної навчальної чверті завершено блоком завдань для тематичного контролю («Сторінки-повторінки»), де подано не лише різноманітні запитання, а й практичні завдання з різних видів мистецтва. Інноваційна рубрика підручників «Твої мистецькі канікули» містить пропозиції до організації мистецької діяльності школярів у вільний час, орієнтує учнів на цікаву самостійну мистецьку діяльність або підготовку для виконання певних наступних завдань.

Розподіл навчального матеріалу в підручниках є зручним для використання, адже кожному навчальному тижню відповідає одна навчальна тема. Зважаючи на вікові особливості дітей, теми містять невеликі за обсягом, короткотривалі та різнопланові завдання.

Диференціювати їх допоможе застосована в підручнику *система орієнтування*, що складається з графічно чітких і лаконічних сигналів-символів:

- «Пізнаємо мистецтво»;
- «Музично-творча діяльність»;
- «Образотворча діяльність»;
- «Зверни увагу, запам'ятай»;
- «Знаки для пошуку творів мистецтва в інтернеті (QR-коди)».

Цими умовними позначеннями передбачено загальнономистецьку, музично-творчу та образотворчу діяльність дітей; унаочнено зміст різних видів мистецької діяльності за допомогою малюнків; запропоновано роботу з QR-кодами до музичних і деяких візуальних творів.

Згідно з вимогами програм, у змісті підручників передбачено **багатогранне висвітлення зв'язків між музичним і образотворчим мистецтвами** і відповідною діяльністю школярів. Як же відбувається це поєднання і чим забезпечується інтегративний характер курсу?

Найочевидніший тип такої інтеграції ґрунтується на змістово-образній спільності мистецьких (зокрема музичних і візуальних) творів. Насамперед діти сприймають образно споріднені музичні та візуальні твори (про школу, пори року, природні явища, тварин тощо). Прикладом такої інтеграції в підручнику для 1 класу може слугувати тема «Мистецтво відображає», де представлені вірші, картини, фото, інструментальна пісня, поспівка, пісня, творче завдання, поєднані образами дощу. До слова, у змісті цього підручника цілеспрямовану увагу приділено формуванню уявлення про художній образ, що є основою розуміння поняття *образотворче мистецтво*.

На змістово-образній спільності музичних і візуальних творів базується і низка образотворчих завдань. Наприклад, ознайомлення з «Маршем дерев'яних солдатиків» П. Чайковського

органічно продовжується створенням малюнка за змістом фортепіанної п'єси, а ознайомлення з піснею «Перший дзвоник» Наталії Май спонукає дітей передати свої шкільні враження кольорами.

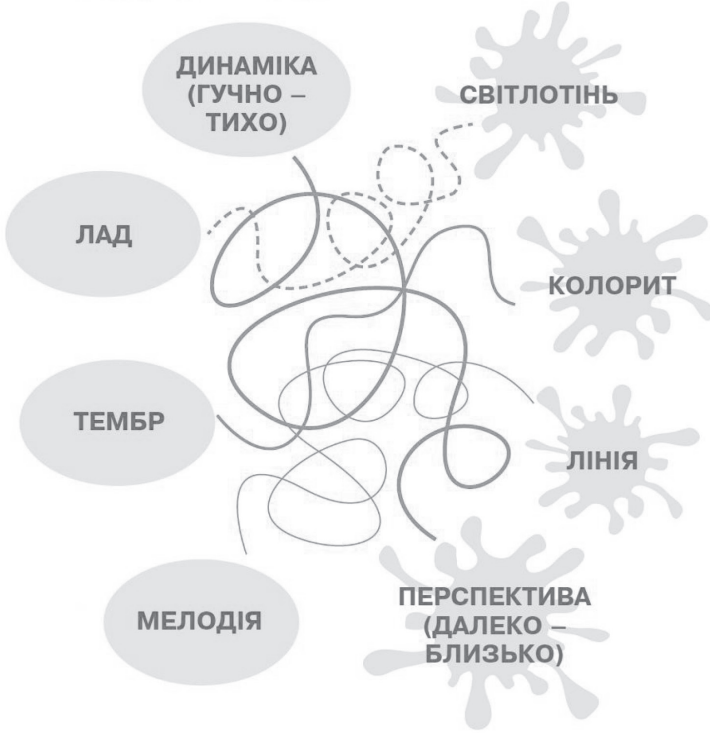
На сторінках підручників представлена й інтеграція більш складного рівня – поняття, коли певне мистецьке явище (поняття) розглядається в контексті різних мистецтв. Наприклад, у темі «Ритмічний дивограй» (1 клас) інтегроване поняття ритм розглянуто на прикладі природи, архітектури, живопису, вокальної і танцювальної музики, а потім запропоновано дітям створити власну ритмічну композицію з простих елементів.

У підручнику для 2 класу зміст другого семестру «Чарівна мова мистецтв» просякнута численними «поняттєвими паралелями» між певними елементами і засобами виразності мов музичного та образотворчого мистецтв. Уявлення про таку інтеграцію починає складатися з усвідомлення школярами функціональної спільності між простими одиницями мистецьких мов: крапка – звук, лінія – мелодія тощо. Згодом вибудовується система паралелей між основними засобами виразності музичного та образотворчого мистецтв: тембр – колорит, лад – світлотінь, динаміка – перспектива, музична форма – композиція художнього твору тощо.

Наведемо приклад відповідних завдань (узагальнювального та контрольного) у підручнику для учнів 2 класу (див. рис. 1) [6, с. 124, 132].

Цікаві приклади практичних завдань щодо поняттєвої інтеграції можемо спостерігати в темі «Барви зимових розваг»: на початку навчальної теми діти ознайомлюються з поняттями *теплі і холодні кольори*, на закріплення цього матеріалу слухають пісеньку сніговика Олафа з мультфільму «Крижане серце», де він мріє про літо, а потім малюють композицію «Олаф і літо», використовуючи відповідно холодні та теплі кольори. У темі, присвяченій театру, дітям запропоновано розіграти виставу за піснею «Два півники», виконати в ролях пісню «Ходить гарбуз по городу» та, наприкладі цієї пісні, придумати й, можливо, виготовити свої фігурки для пальчикового театру.

 Розплутай малюнок-загадку і дізнайся, як «товаришують» засоби виразності музичного та образотворчого мистецтв.

ДИНАМІКА
(ГУЧНО – ТИХО)

СВІТЛОТІНЬ

ЛАД

КОЛОРИТ

ТЕМБР

ЛІНІЯ

МЕЛОДІЯ

ПЕРСПЕКТИВА
(ДАЛЕКО – БЛИЗЬКО)

3. Звірята записали засоби виразності музичної та художньої мови. Які слова вони записали не там?

• мелодія • ритм • лад • колорит • динаміка • темп • музична форма	• композиція • контурний рисунок • світлотінь • тембр • ближній і дальній плани
--	---

Рис. 1. Приклади завдань на порівняння засобів виразності музичного та образотворчого мистецтв

Подібними завданнями забезпечується вимога нової освітньої концепції щодо **пріоритетності практичної діяльності учнів**. На формування умінь і навичок практичної роботи з образотворчого мистецтва спрямовано нову рубрику підручників «Мистецькі підказки», де подано стислі покрокові рекомендації до виконання певного практичного завдання. Наведемо приклад таких «підказок» до виготовлення

другокласниками новорічного віночка (див. рис. 2) [6, с. 61].

Щодо **розвивальних функцій підручника**, пріоритетним є творчий розвиток дітей. Для цього в усіх видах діяльності передбачено завдання креативного типу: ритмічні, вокальні, пластичні імпровізації; театралізація музичного матеріалу, різноманітні види малювання, ліплення, аплікації тощо.

Навчально-методичний апарат підручника розроблено так, щоб постійно підтримувати увагу та стимулювати пізнавальну діяльність школярів. Цьому сприяють спонукальні формулювання навчальних завдань (*послухай, виконай, проплескай, подумай...*), а також подання матеріалу у формі гри, з використанням казкових образів і «завдань-цікавинок», зокрема ребусів, головоломок, кросвордів. Урахування різних рівнів розвитку учнів забезпечується різноманітністю навчального матеріалу, наявністю завдань на вільний вибір. Разом із тим у підручнику з етично-психологічних міркувань не позначені завдання низького рівня. Зміст підручника надає можливість планувати роботу таким чином, щоб кожна дитина мала змогу проявити себе і досягти успіху в різних видах мистецької діяльності.

Інтеграція мистецтв надає нові можливості для впливу на свідомість і почуття дитини. Наприклад, у темі «Від слова – до пісні й малюнка» [5, с. 40–43] національне виховання дітей здійснюється за допомогою мистецьких образів калини – традиційного символу українського народу. Дітям запропоновано ознайомлення з віршем Т. Шевченка «Тече вода з-під явора» та відповідною українською народною піснею, «калиновими мотивами» петриківського розпису й малюнком семирічного ніжинського школяра «Пишається над водою червона калина». Перебіг практичної роботи передбачає розучування «Калинової пісні» (муз. В. Верменича, сл. М. Сингаївського) та малювання калинового грона.

За допомогою таких і подібних навчальних завдань у підручнику активно реалізовано **виховний компонент змісту мистецької освіти**, що має на меті залучення дитини до ідеалів краси, духовності, добра, формування високих моральних якостей: патріотизму, любові до батьків, рідного краю, природи тощо.

Багато завдань мають українознавче спрямування, адже націлені на ознайомлення дітей із фольклором і творчістю українських митців, культурними традиціями та пам'ятками нашої країни тощо. Наприклад, у контексті рубрики «Твої мистецькі канікули» другокласникам запропоновано оз-

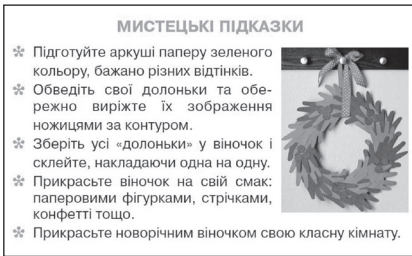

Рис. 2. «Мистецькі підказки» з підручника для учнів 2 класу

Рис. 3. Приклад завдання на реалізацію виховного потенціалу колективної мистецької діяльності

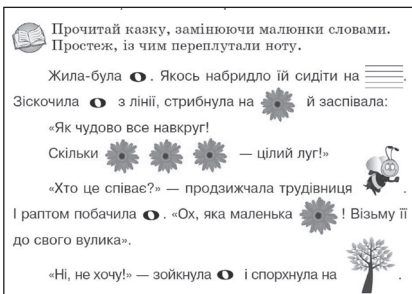

Рис. 4. Приклад завдання на розвиток зв'язного мовлення

найомитись із українськими традиціями зимових свят та здійснити «віртуальну подорож» театрами різних міст України (Київ, Львів, Тернопіль, Чернівці) [6, с. 64, 134].

Важливою є спрямованість навчального змісту на формування культури спілкування з мистецтвом і реалізацію виховного потенціалу колективної мистецької діяльності (колективізм, взаємоповага, дружба тощо). Для цього передбачено низку завдань, зокрема й у рубриці «Попрацюймо разом». Наприклад, школярам запропоновано разом із однокласниками знайти і виправити «шкідливі поради» у вірші [6, с. 9] або виготовити ялинку дружби (рис. 3) [5, с. 63].

Протягом усього терміну навчання значну увагу приділено **формуванню мовленнєвої компетентності** молодших школярів. З цією метою до змісту підручників уведено рубрику «Хвилинка-говоринка», зміст якої спонукає учнів до розмірковування, висловлювання власної думки, діалогу зі співрозмовниками. Задля збагачення словникового запасу дітей спеціальною термінологією подано «Словнички» до окремих тем і «Сторінки-підказки» – загальний словник наприкінці підручника.

Низка завдань сприяє розвитку зв'язного мовлення. Наприклад, дітям пропонується скласти продовження казки або додати пропущені слова у вірші та казці за малюнками. Наведемо приклад такого завдання з теми «На що схожа нота» (рис. 4) [6, с. 82].

У підручниках «Мистецтво» знайшла відображення ще одна інновація концепції – вимоги до **формування інформаційної компетентності** учнів. Відповідно до цього у змісті навчальних книг подано низку завдань, які орієнтують дітей на роботу із сучасними медіаресурсами: знайти у мережі Інтернет і послухати пташиний спів, переглянути мультфільми або театральні вистави, створити малюнок за допомогою комп'ютерної програми Paint тощо. До усіх музичних і деяких візуальних творів підручника подано QR-коди, які надають доступ до відповідної наочності за допомогою смартфона і знімають потребу у використанні дисків.

Багате змістове наповнення підручника передбачає можливість вільного вибору запропонованого матеріалу (зокрема й на засадах диференціації), створює передумови для урізноманітнення й оптимізації навчальної діяльності учнів. Придатність книг для самостійної роботи дозволяє максимально вивільнити урочний час для активного спілкування дітей з мистецтвом: слухання музики, співу, малювання, ліплення тощо.

Висновок. Згідно із сучасними вимогами до організації мистецької освіти молодших школярів, зміст авторських підручників «Мистецтво» для 1 і 2 класів спрямовано на всебічний художньо-естетичний розвиток та гармонійне виховання особистості дитини,

освоєння нею цінностей вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини, формування ключових, предметних і міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження школяра.

У підручниках наскрізно реалізовані принципи інтеграції змісту освіти й пріоритету практичної діяльності учнів, значно посилені виховний і розвивальний компоненти, забезпечено можливості для формування не лише мистецьких, а й мовленнєвої, інформаційної компетентностей учнів тощо.

Навчально-методичний апарат підручника допомагає постійно підтримувати увагу та стимулювати пізнавальну діяльність школярів, передбачає можливість вільного вибору запропонованого матеріалу, створює передумови для урізноманітнення і оптимізації навчальної та плідної самостійної роботи учнів.

Сподіваємось, що нові підручники допомогатимуть учителю крок за кроком реалізовувати поставлені цілі та захоплювати учнів світом мистецтва.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у детальному висвітленні різних аспектів навчально-методичного апарату підручників «Мистецтво» з метою надання вчителям допомоги в реалізації перспективних ідей сучасної педагогіки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Сорока В. Від «пілота» до польоту. *Освіта України*. 2017. № 44. С. 8.
2. Державний стандарт початкової освіти школи. URL: <https://www.schoollife.org.ua>
3. Комаровська О. А. Мистецькі досягнення учнів: що і як оцінюємо. *Мистецтво та освіта*. 2018. № 4. С. 2–6.
4. Концепція нової української школи. URL: <https://www.slideshare.net/tsnua/ss-70132344>
5. Лобова О. В. Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Школяр, 2018. 144 с.
6. Лобова О. В. Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 2 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Школяр, 2019. 144 с.
7. Лобова О. В. Розбудова нової української школи: позитиви і проблеми Scientific Journal Virtus. 2017. # 19, Desember. С. 82–84.
8. Савченко О. Переваги та ризики. *Освіта України*. 2017. № 44. С. 9.
9. Типові освітні програми. URL: <https://mon.gov.ua>

(Закінчення статті на с. 60–61)

вано звернути увагу «на випередження». Так, учасників змусила замислитися доповідь В. І. Шуляра, доктора педагогічних наук, директора Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, заслуженого вчителя України «Нова українська школа епохи IV промислової революції і освітня галузь «Мистецтво». Важливі для вчителів і методистів найактуальніші організаційно-методичні питання освітньої галузі «Мистецтво» висвітлює О. В. Гайдамака, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти».

Доповідь Л. М. Масол, присвячена фасилітації як інноваційній стратегії в мистецькій освіті епохи метамодернізму, спонукала до переосмислення і змісту художньої інформації, в яку ми нині занурені, і способів оперування нею у спілкуванні з сучасною дитиною; основні тези доповіді були розвинені вченою й під час тренінгів, при ознайомленні з новим підручником «Мистецтво» для 2-го класу, створеним авторським колективом під її керівництвом (О. Гайдамака, О. Колотило).

На педагогічних механізмах утворення особистісних художніх цінностей, а також на позитивах і ризиках формування емоційного інтелекту через мистецтво, емоційно-духовному імунітеті дитини акцентувала увагу О. А. Комаровська, доктор педагогічних наук, завідувачка лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання НАПН України.

Значний інтерес викликав виступ Г. М. Гич, кандидата педагогічних наук, завідувачки кафедри мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти «Учні нового покоління: інструментарій учителя мистецтва початкової школи», в якому було актуалізовано рефлексію кожним учителем об'єктивних змін і тенденцій у дитячій спільноті, що має змусити вчителя до самооцінювання і самозміни у спілкуванні з учнями.

Цікавий екскурс у музичний фольклор Миколаївщини, запропонований О. М. Петренко, кандидатом мистецтво-

знавства, доцентом тієї ж кафедри, був сприйнятий учасниками Школи як поштовх до осмислення і збереження фольклору рідного регіону й актуалізації його в мистецькій освіті дітей.

З особливостями реалізації інтегрованого підходу ознайомили слухачів і автори підручника «Мистецтво. 2 клас» Л. С. Аристова, кандидат педагогічних наук, і О. В. Калініченко, кандидат педагогічних наук. На специфіці розвитку критичного мислення в учнів початкової школи зосередила увагу І. М. Янковська, кандидат педагогічних наук. Зацікавлена дискусія виникла й навколо навчально-методичного забезпечення викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» в 1 класі, презентованого С. І. Федундом.

Загалом, учителі, методисти, науковці обговорювали питання формуального оцінювання (О. В. Гайдамака, А. А. Широко), використання медіазасобів (Л. В. Хмарна), LEGO на уроках музичного мистецтва (О. С. Моторна), технологій «активного слухання» (Т. В. Кібалова). Кожен з учасників мав можливість презентувати конкретний досвід свого міста або регіону (О. М. Гурин, А. Є. Махмутова, А. Є. Архіпова), окремі цікаві технології, прийоми, техніки, форми роботи тощо.

Протягом п'яти днів напруженої роботи Школи слухачі брали участь у тренінгах, майстер-класах, демонстраційних сесіях, панельних дискусіях, ознайомлювалися з новими методичними виданнями. Безумовно, XIII Всеукраїнська школа науково-методичного досвіду, як і всі попередні та наступні, стала акумулятором, транслятором і «провакатором» нових творчих ідей, які висвітлюватимуться на сторінках видання «Мистецтво та освіта».

Лобова О. В. Реалізація ідей Нової української школи в підручниках «Мистецтво» (1 та 2 класи)

(Закінчення. Початок на с. 30)

REFERENCES

1. Soroka, V. (2017, November 13). Vid «pilotu» do polotu [From the 'pilot' to the flight]. *Osvita Ukrainy*, 44, 8.
2. Derzhavnyi standart pochatkovoi osvity shkoly [State standard for primary school education]. Retrieved from <https://www.schoollife.org.ua>
3. Komarovska, O. A. (2018). Mystetski dosiahnennia uchniv: shcho i yak otsiniuiemo [The students' artistic achievements: What do we appreciate]. *Mystetstvo ta Osvita*, 4, 2-6.
4. Kontseptsiiia novoi ukrainskoi shkoly [Concept of a New Ukrainian School]. Retrieved from <https://www.slideshare.net/tsnua/ss-70132344>
5. Lobova, O. V. (2018). Mystetstvo: pidruchnyk intehrovanooho kursu dlia 1 klasu zakladiv zahalnoi serednoi osvity [Art: Textbook for integrated course for 1st grade in general secondary education]. Kyiv: Shkoliar.
6. Lobova, O. V. (2019). Mystetstvo: pidruchnyk intehrovanooho kursu dlia 2 klasu zakladiv zahalnoi serednoi osvity [Art: Textbook for integrated course for 2nd grade in general secondary education]. Kyiv: Shkoliar.
7. Lobova, O. V. (2017, December). Rozbudova novoi ukrainskoi shkoly: pozytyvy i problemy [Building a New Ukrainian School: benefits and problems]. *Scientific Journal Virtus*, 19, 82-84.
8. Savchenko, O. (2017, November 13). Perevahy ta ryzyky [Benefits and risks]. *Osvita Ukrainy*, 44, 9.
9. Typovi osvitni prohramy [Typical educational programs]. Retrieved from <https://mon.gov.ua>

Лобова О. В., доктор педагогических наук, профессор кафедры дошкольного и начального образования Сумского государственного педагогического университета имени А. С. Макаренка, г. Сумы, Украина, olgalo11@yandex.ru
Реализация идей новой украинской школы в учебниках «Искусство» (1 и 2 классы)

В статье рассмотрены основные пути реализации идей Новой украинской школы в авторских учебниках интегрированного курса «Искусство» для 1 и 2 классов учреждений общего среднего образования (Киев : Школяр, 2018, 2019). В частности, охарактеризованы отдельные методы и формы интеграции содержания художественного образования, освещены возможности усиления воспитательного и развивающего компонентов обучения, формирования на уроках искусства речевой, информационной компетентностей учащихся и др. Приведены примеры конкретных заданий, направленных на реализацию идей Новой украинской школы в процессе начального художественного образования.

Ключевые слова: реализация идей, Новая украинская школа, начальное художественное

образование, учебники «Искусство» (1 и 2 классы), содержание и учебно-методический аппарат, интеграция, компетентности.

O. V. Lobova, Doctor of Sciences in Educations, Professor of Department of Preschool and Primary Education of Sumy State Pedagogical University named after A.S.Makarenko, Sumy, Ukraine,

Implementation the ideas of the New Ukrainian School in the Textbooks "Art" (1st and 2nd grades)

The article presents main ways of implementing the ideas of the New Ukrainian School in the author's textbooks for the integrated course "Art" for the 1st and 2nd grades of institutions of general secondary education (Kyiv: Shkoliar, 2018, 2019).

Integration is identified as the main feature of the textbooks – introducing children with the essence and types of arts. Music and fine art are dominant among them.

Various tasks of textbooks, which provide the priority of practical activity for pupils, are characterized. Such new sections as "Art Tips" and "Your Art Holidays" are directed at developing students' skills of practical work.

The educational component of the content of art education, aimed at involving children into the ideals of beauty, spirituality, formation of high moral qualities, is analyzed. Many tasks are Ukraine-oriented, directed at building culture of communication with art and implementing the educational potential of collective art activity.

Considerable attention is paid to formation of speech competence of primary students. For this purpose, the textbooks are enriched with the section "The Minute-Speaker", as well as "Vocabularies" to certain units and the general dictionary at the end of the textbook. A number of tasks contribute to development of connected speech.

Requirements to formation of students' information competence are implemented through the tasks that guide children to work with modern media resources. All musical and some visual works of the textbook have QR codes that give access to appropriate visual aids via smartphones.

The educational and methodological apparatus of the textbook helps to continuously maintain attention and stimulate learners' cognitive activity, provides the possibility of free choice of given material, creates preconditions for the diversification and optimization of students' productive independent learning.

Key words: implementation of ideas, New Ukrainian School, art education, textbooks "Art" (1st and 2nd grades), content, educational and methodological apparatus, integration, competences.

Стаття надійшла до редакції 03.07.2019 р.

Чабак Лариса Олександрівна,

студентка 4 курсу Арт-Академії Сучасного Мистецтва ім. Сальвадора Далі, м. Київ, Україна, loratiara@gmail.com

СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО БІЄНАЛЕ: БАНГКОК – 2018

У перекладі з італійської *biennale* – подія, що відбувається раз на два роки. Цей термін зазвичай використовують у просторі арт-фестивалів – музики, кіно чи виставок, присвячених сучасному мистецтву. Вперше слово «бієнале» було використано в рамках міжнародної виставки сучасного мистецтва у Венеції (Італія) – Венеційського бієнале в 1895 р., що відтоді проводиться вже понад 120 років.

Бієнале у Бангкоку 2018 р. (Bangkok Art Biennale 2018, <http://www.bkkartbiennale.com/contact/>) – визначальна подія у світовому культурному житті. У Бангкоку вона проводилася вперше і гостинно приймала відвідувачів з 19 жовтня 2018 року до 3 лютого 2019 р. У подорожі Таїландом мені пощастило завітати до Бангкока і відвідати цей захід.

Під проведення Бієнале було задіяно двадцять локацій. Виставкові локації розгорталися від вишуканого храму Ват-Арун (Храм Зорі) і колоніальних східно-азійських будівель до сучасного готелю Mandarin Oriental і торгового центру Siam Paragon, що дозволяло глядачам, окрім виставкових експонатів, ще й відвідати ці будівлі в різних частинах міста, зануритися в особливу атмосферу унікальних храмів і дивуватися сучасним витворам архітектури.

У заході брали участь 75 художників із 33 країн світу, серед яких світові зірки мистецтва – Яйой Кусам, Марина Абрамович, Фіона Хол та ін. Цікаво було зустріти серед учасників колаборації художників із різних країн, як-от Мусульманська спільнота жінок-художниць.

Роботи, представлені на Бієнале, – це не тільки художні полотна, це ще й різноманітні інсталяції, короткометражні фільми, мультфільми. На гостей чекала велика програма, де особливе місце зайняли зустрічі з художниками, бесіди про сучасне мистецтво, перформанси.

Девіз **Bangkok Art Biennale 2018** – «Beyond Bliss» («За межами блаженства») проголошує буддистську філософію життя – піднесення над людськими пристрастями, з тим, щоб здолати людський егоїзм і традиції споживання, що панують у сучасному суспільстві. Митці – учасники Бієнале – ніби замислилися над ключовим питанням: «У чому ваше щастя?» – і втілювали в мистецьких творах своє бачення, уявлення про щастя і відчуття щастя. Однак це риторичне питання не має відповіді; особливо незбагненні шляхи його вирішення чи рецепт досягнення в нинішню епоху політичних конфліктів і ескалацій, коли рівень невдоволення людей в силу різних причин на різних кінцях земної кулі тільки зростає. Актуальною темою пошуку щастя є і для тайських художників, які, незважаючи на те, що живуть в умовах військової диктатури, намагаються у такий спосіб – через художні твори – висловлюватися щодо різних тем буття, зокрема й соціально-політичної ситуації в їхній країні.

Пропоную «відвідати» окремі локації бієнале і ближче познайомитися з митцями та їхніми творами.

Вісум Понніміт (рік народження – 1976, Таїланд) – тайський ілюстратор, мультиплікатор і художник, який зробив собі ім'я в Японії завдяки своєму чарівному персонажу – «Мамуанг»